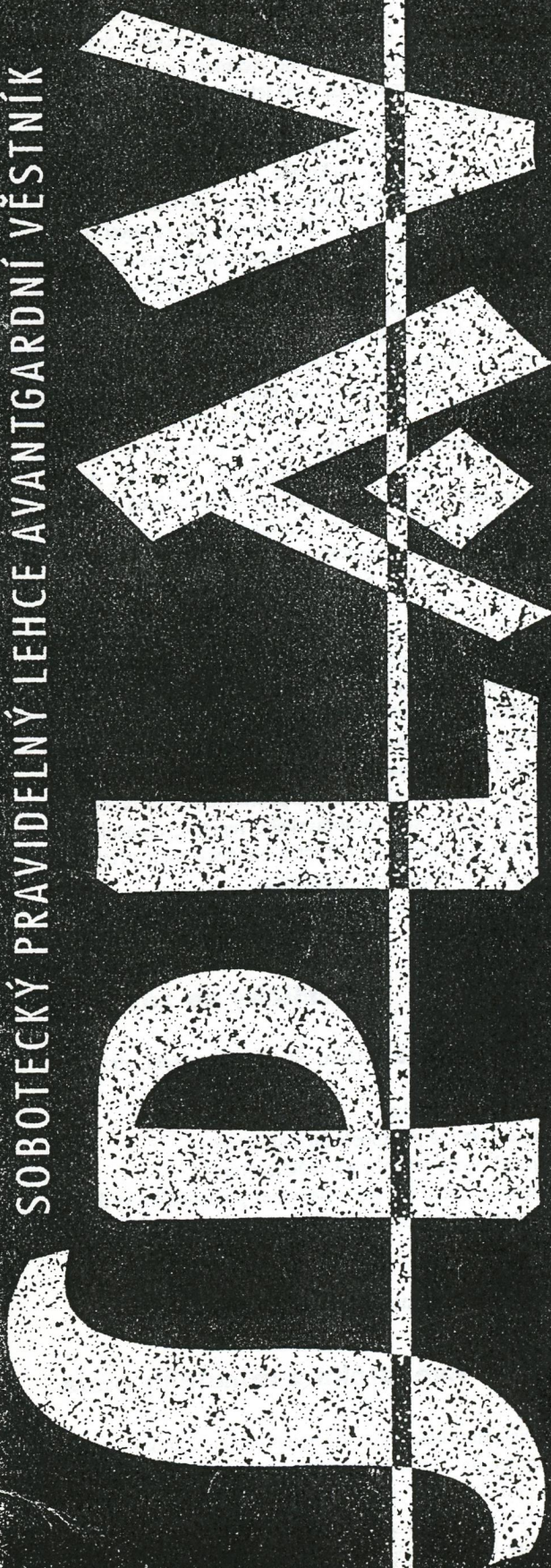

PONDĚLÍ

03 07 1999

2

SOBOTECKÝ PRAVIDELNÝ LEHCE AVANTGARDNÍ VĚSTNÍK

Je odstartováno!

Včera úderem deváté hodiny ranní se (s mírným zpožděním) rozezněly libozvučné hlasy moderátorů, znamenající oficiální zahájení 43. ročníku Šrámkovy Sobotky. Jejich repetitivní, vícehlasý, hudebně-básnivý projev předznamenal téma letošní Sobotky - hudebnost jazyka.

Náledoval tradiční rituál proslovu, krácených vidinou velkého dílu koláče. Jako řečníci vystoupili ing. Petr Hejn (starosta města, který je očividně na sladké - svůj projev omezil na toliko pár vět), Dr. Přemysl Sobotka (sic!) místopředseda parlamentu, jehož projev: "Dobrý den..." ve své stručnosti překonal i ing. Hejna. Následně sice svůj minimalistický výkon poněkud rozvedl, nicméně i on si odnesl velkou část koláče. Mgr. Ilja Racek omluvil svého přímého nadřízeného, ministra kultury ČR Pavla Dostála, který je údajně zaneprázdněn i v neděli (přestože podle p. Racka do kostela nechodí). Jiří Vítvar, přednosta OÚ v Jičíně přenechal proslov svému několikaměsíčnímu synovi, který v soutěži o nejkratší proslov suverénně vyhrál. Náledovali ještě Dr. Jiří Liška, starosta Jičína a senátor, dále pak zástupce tzv. chleboďárců Stanislav Palas, jenž oblažil publikum svou zdařilou recitací.

Námi avizovaná rytmická mapa Sobotecka pod vedením náčelníka Jiřího Šlupky Svěráka představovala předěl mezi úvodními oficialitami a vyhlášováním výsledků literární soutěže, kdy pod přísným dohledem svých budoucích frekventantů přednesli vedoucí jednotlivých seminářů ukázky z děl oceněných autorů (viz nedělní Splav!).

Druhou půli otevřel prof. Ilja Humník, který hutnou teorií o jazykovém rozdílu temného a patetického Slezska a líbezně feminní, rozšafné a bujaré Moravy objasnil princip tvorby L. Janáčka a poté před konsternovaným publikem předestřel několik postřehů z etnologie severomoravského regionu, objasnil čtyři hlavní zásady Šlonzáckého nářečí a zakončil svůj příspěvek horováním proti filologickému centrismu.

Ozdobné tři tečky za celým dopolednem zazpíval soubor Cantus z Jaroměře.

Perličky ze zahájení

Pokud chcete perfektně ovládat Šlonzácké nářečí, držte se následujících pravidel:

1. Použijte kratke slabiky.
2. Akcentujte zásadně předposlední slabiku slova.
3. Rozlišujte při vyslovování y a i, měkké a tvrdé l.
4. Nadechujte se v pauzách mezi slovy bez předchozího výdechu - dosáhnete tím charakteristického projevu, takzvaného skandování hesel.

A mimochodem, věděli jste, že Slezsko je vikingská kolonie?

Hvězdička z minulého čísla

V minulém čísle jsme nakousli podivnou přeměnu Šrámkova verše "Tam v Sobotce na náměstí prušti koně z kašny pili.", kde se z původního "pruské koně" stali "prušti koně". Kdo za to může? Dle neověřených zpráv je to pozůstatek zásahu jakéhosi bezejmenného korektora/cenzora, který si tímto vychytralým škrtem pera zajistil nehynoucí slávu v análech české poezie.

Pondělí 5. července

- 9.00 hod. sál spořitelny - přednáška prof. PhDr.
Alexandr Stich, Csc. Soulad a spor slova a hudby
(libreta)
- 11.00 hod. sál zdravotnického střediska - vernisáž
výstavy malíře Jiřího Mádra
- 14.00 hod. sál spořitelny - "Jedni a ti druzí" - koláž z
veršů a textů J. Prevérta - Dětské divadelní studio
Praha pod vedením M. Pospíšilové
- 19.30 hod. sál spořitelny - "Máchova Nocturna"
účinkuje Alfréd Strejček

Jídelní lístek na pondělí

snídaně:	koláče, čaj
oběd:	polévka pórková vepřová pečeně, knedlík, zeli, čaj
večeře:	pečené kuře, brambor, čaj

Horké poetické odpoledne

Následující zprávička je pro ty, kteří z nějakých vážných důvodů nemohli absolvovat tradiční Poetické odpoledne.

Cestování po Sobotce a okolí v doprovodu hudby a poesie se odehrálo za maximální přízně počasí a minimální nepřízně nepředvídatelných okoličnosti, nepočítaje v to hlasité kdákání slepic, které, alespoň zpočátku, rušilo brilantní výkon souboru zobcových fléten z Prahy Aulété a rozvášněnou akci psíčka pí. Lenky Chytilové, jenž pro změnu narušil vystoupení jedné z recitátorek hradeckého souboru Jesličky. V milých soboteckých exteriérech a zákoutích se dále pod vedením Lady Bechyňové rozezněly talentované hlásky dětí z Recitačního Studia Šrámkova domu. Četné publikum mohlo v podání těchto dnešních nejmladších účinkujících shlédnout program sestávající z dramatizace ruské lidové pohádky O stříbrném talířku a šťavnatém jablíčku, pojednávající o tom, kterak to skromná Mášenka s kouzelným jablíčkem i s carem skoulela, následované pásmem z básní E. Frynty a L. Aškenazyho. Poetické odpoledne bylo zakončeno na hřbitově v náladě nikterak pohřební. Tradiční akce Šrámkovy Sobotky se tradičně vydařila. Pokud skutečně patříte mezi výše zmíněné adresáty této noticky a nechali jste si celou akci ujít, zřejmě vám nezbyvá, než si všechno vynahradiť na příštím ročníku Sobotky.

Zpěvy humprechtské

Včera ve večerních - nočních - (dnešních) ranních hodinách proběhla akce, která je již tradičně alternativou bohapusté restaurační zábavě. Účastníkům ŠS byla otevřena hodovní síň na Humprechtu, kde ozvěna trvá (nepletu-li se) 8 vteřin, což je zvláštnost, která provokuje ke zpěvu kánonů (pod vedením Břetislava Kožušníka, Šlupky Svěráka a Jiřího Hlobila). Vzhledem k relativně velkému počtu prvoúčastníků byly postupně opuštěny pokusy o Dona nobis pacem či Iubilate Deo; všichni se však shodli na tom, že Bejvávalo dobře.

Odhalení pamětní desky

Sobotečtí na významné osobnosti svého města nezapomínají. Pamatují na jejich výročí dokonce s předstihem. Devatenáctého ledna příštího roku uplyne 150 let od smrti zdejšího významného kněze, Františka Vetešníka. Včera jsme byli svědky slavnostního odhalení jeho rekonstruovaného náhrobku, který je umístěn za kostelem, při zadní stěně kněžiště.

V minulé době, kdy se z okolí kostela odstraňovaly všechny zbylé náhrobky, které mohly upomínat na někdejší existenci hřbitova v těchto místech, byl stržen i Vetešníkův pomník. Podle svědectví pamětníků však zůstal ležet nedaleko hrobu a zásluhou místních baráčníků je dnes uveden do původního stavu. Při slavnosti jsme vedle zdařilého vystoupení souboru zobcových fléten z Prahy Aulété vyslechli recitaci Vetešnickovy básně „Ke sluníčku“; s osobou významného pátera nás seznámil člověk z nejpovolanejších, PhDr. Karel Samšiňák, závěrem místní děkan otec Maryška pronesl modlitbu, vykropil místo hrobu a všichni zúčastnění se pomodlili Otčenáš a Zdravas Maria. Slavnost byla důstojným, vkusným a přitom skromným vzpomínáním na osobnost kdysi významného kněze. Zařazení slavnosti do programu Šrámkovy Sobotky je zajímavým propojením festivalu s místní historií, představovanou osobností, která byla kdysi v tomto regionu nositelem kultury.

ToH

Páter František Vetešník Ke sluníčku

Sluníčko, ty jasně
Zýráš na osení:
Z jasna toho pije rozkoš
Celé přirození.

Tichý sice úsměch
Stkví se z líce mého:
O, by toto známka byla
Srdce pokojného!

Ledvas na oblohu
Blesky obrátilo,
Stromoví se v zlatou záři
Hbitě pohroužilo.

Ach, mé něžné srdce
Jeť i ono tklivo,
Předce v proudu veselosti
Tluče žalostivo.

K tobě pěje letem
Skřivánek se nese
Slavík ladně prozpěvuje
Choti v stinném lese.

Sluníčko, ty plašíš
Trudy temné nocy:
Jeholi tvá kouzelnost
Nemůže se zmocyt?

Slad'oučkému spaní
Děvče ulouzené
K práci kroky lehounkými
V popluží se žene.

Kýž pak se i ke mně
Papslek ten šine,
Z něhož všemu živočišstvu
Blaženost se line.

Jáť jen tebe trápě
V černých péčech žiji
Toužebnými city pojat
Na vejslunní nyji.

Vlej, o vlej tu radost
Nuzné mé i duši:
Vroucně ona objímáti
Světy Boží tuší.

V minulém čísle jsme přinesli ukázkou z vítězného díla literární soutěže v kategorii poezie, nyní přinášíme ukázkou z tvorby vítěze v kategorii prózy, Františka Šístka.

PRÓZA

Pravidla fotbalu

„Tamhle někde,“ pravil otec a mávl rukou do nitra ohromného jícnu, jehož dno i vzdálený okraj na druhé straně zahalovala štiplavá mlha. „Tam někde bylo to hřiště.“

Kráčeli jsme mlčky vylidněnými ulicemi města odsouzeného k porážce směrem k jednomu ze zbývajících náměstí. Těsně před ním se otec v boční uličce náhle zastavil a pronesl trapně slavnostním tónem: „Viš, co mě napadlo? Že by ses měl naučit hrát fotbal. Je už stejně načase.“ Jeho návrh mne překvapil, neboť jsem předtím k této hře necítil ani odpor ani sympatie. Otec mou lhostejnost nejspíš považoval za jistou míru zájmu. „Chceš?“ optal se mne a já jen přikývl a sedl si na umělohmotnou zdechlinu koně s papírovými vnitřnostmi rozervanými výbuchem. Otec mezitím začal rozebírat opuštěnou barikádu, která zahrazovala ulici a několika dlažebními kostkami naznačil polohu branek. Pak se zarazil. „Míč. Nemáme míč.“

To bylo vážné. Na procházky až sem jsme chodili velmi zřídka, ale bylo mi jasné, že kopací míč tu určitě nikde neseženeme. Bydleli jsme samozřejmě v části města, kterou začali urychleně měnit v nové centrum poté, co bylo rozhodnuto zbořit původní střed, poněvadž se pod ním nacházelo rozsáhlé ložisko hnědého uhlí. Na loukách a polích bujely překotně paneláky, zatímco obří rypadlo ukrajovalo metr za metrem čtvrti tisíciletého královského města, z něhož se museli všichni obyvatelé povinně vystěhovat. Těžba uhlí však byla zpomalena v okamžiku, kdy se tu objevili filmoví producenti a rozhodli se točit ve městě určeném k demolici válečné filmy, poněvadž mohli po zaplacení jistých poplatků rozstřílet jakýkoli dům, vyhodit do povětří barokní kostel nebo vybombardovat celou ulici. V troskách i v ještě netknutých částech města se povalovala spousta slepých patron a kostry ohořelých obrněných aut, z oken visely nacistické prapory, občas se někde daly najít zapomenuté makety samopalů - ale míč? Ani náhodou.

„Kopačák těžko, ale tobě bude stačit i něco jiného,“ řekl po chvíli váhání otec a tak jsme se vydali hledat jakýkoli kulatý předmět. Procházeli jsme ulicemi, každý po jedné straně a nahlíželi do domů s vyvrácenými dveřmi a zhroutčenými schodišti, avšak ve změti špíny, přelámaných trámů, odpadků, opadané omítky a roztržitého nábytku jsme našli vždy jen zcela nepotřebné haraburdí. Když jsem se rozkýchal množstvím prachu, který mi zalepoval nosní dírky, a když otec sáhl někde v rohu opuštěného obývacího pokoje do lejna, ukrytého důmyslně pod pagodou předválečných časopisů, rozhodli jsme se s průzkumem budov přestat a omezili se na hledání pod širým nebem v ulicích rozrytých zákopy a kulometnými hnízdy. Dorazili jsme postupně zpátky k okraji povrchového dolu. Mlha se už trochu zvedla a poodhalila tak obří rypadlo, které se o pár set metrů dál zakusovalo do svahu kráteru. Mezi námi a jámou se rozprostíralo rozsáhlé pole poseté řadou děr. Rozbité žulové pomníky a hromady kostí dávaly tušit, že šlo o čerstvě zrušený hřbitov. Chodili jsme mezi otevřenými hroby a otec mne poučil, že i město mrtvých bylo přestěhováno a pozůstatky, které se povalovaly kolem a občas nám zakřupaly pod nohama, patří těm, o jejichž přemístění nejevili příbuzní zájem.

Pokračování na poslední straně

Skleněné knihy a Výrazy

Mezi akce, probíhající nezávisle na programu Šrámkovy Sobotky, které si ovšem přesto zaslouží pozornost kulturychtivého publika, patří bezpochyby i výstava Suzanne Pastor a Vlasty Krahulcové, umístěná ve věži Humprechtu. Samotné umístění činí z pouhé návštěvy výstavních prostor fyzicky náročný výstup, takže výstava bohužel zůstane odepřena seniorům, lidem křehčí, či naopak příliš hmotné tělesné konstitute a těm z nás, kteří trpíme závratí. Cesta vzhůru je však pravým požitkem pro milovníky romantiky. Představuje jakýsi zasvěcující rituál, který začíná otevřením „tajných dveří“, po němž následují desítky sešlapaných dřevěných stupňů (doporučený styl výstupu je po všech čtyřech), vedoucích až do nejvyššího patra věže pod trámovým krovu. Za pět korun českých se odvážlivcům nabídne nejen krásný výhled, ale především komorní přehlídka děl obou výše zmíněných umělkyně.

Suzanne Pastor patří k uznávaným americkým fotografkám. V současné době působí i jako kurátorka (nejen svého díla), což je ostatně patrné i z jejího konceptuálního přístupu ke zvolené technice. Nejedná se o tradiční fotografie, ale o jakési fotografické objekty, kombinující koláž, asambláž i čistě sochařský přístup. Její kolekce sestává z pouhých tří knih-objektů, které však pracují se širokou škálou odkazů a způsobů symbolizace. Knihy mají, jak už název napovídá, skleněné strany, fungující při určitých pohledech jako zrcadlo, přičemž stránku poslední tvoří zrcadlo skutečné, které zmnožuje počet odrazů a vytváří tak iluzi zelenavé nekonečné hloubky. V tomto rámci je pak realizován „text“ knihy, ať už se jedná o fotografii dlaně, nabízené „ke čtení“, či na průsvitné fólii reprodukovanou stránku z arabského denního tisku. Knihy fungují jako schránky na relikvie vzpomínek. Stávají se deníky, v nichž několik políček přetrženého negativu s mužskou podobenkou oddělují průhledné stránky od otisku rtěnky. Vrstvy se překrývají a nabízejí tak různé stupně odhalování „textů“, různé vrstvy paměti individuální, obecně lidské i kodifikované ve formě historie. Téma paměti je ostatně přítomné i v psané podobě. Mezi útržky stěží čitelných vět, použitých v jedné z knih, zazní jakési motto těchto výtvorů: každé umělecké dílo je naší paměti.

Vlasta Krahulcová, vlastní profesí architektka, nepatří mezi renomované fotografy, ale s tvorbou Suzanne Pastor ji spojuje citlivost pro stopy lidských příběhů. Její fotografické záznamy sledují nejrůznější témata - zážitky z cest se střídají s portréty náhodně nalezených předmětů, prostředí exotická i důvěrně blízká jsou mapována se smyslem pro vytříbené technické provedení i klasicky uměřenou formu.

Zámek Humprecht vás zve do věže na výstavu

SUZANNE PASTOR - „Skleněné knihy“

VLASTA KRAHULCOVÁ - „Výrazy“

2. července 1999 - 18. července 1999

Zámek je otevřen: Út - Ne 8:00 - 16:30

Úterý 6. července

PROGRAM

Na programu jsou celodenní výlety účastníků festivalu.

19.30 hod. sál spořitelny - Mydlibába a ty druhé,
účinkuje Luba Skořepová

22.00 hod. sál sokolovny - Mistr Petr Pleticha,
starofrancouzská fraška, Spolek ochotníků - Závěsné
divadlo Jičín

Jídelní lístek na úterý 6.července

snídaně: vánočka, čaj
oběd: balíček
večeře: španělský ptáček, rýže, čaj

? TEST

Jelikož na dnešek připadá svátek sv. Cyrila a Metoděje, přichystali jsme pro vás test ze základních znalostí o těchto věrozvěstech. Správné odpovědi uveřejníme zítra. Svě tipy zasílejte na adresu redakce Splavu. Slosování správných odpovědí proběhne zítra za účasti hokynáře. Výlosovaný výherce bude redakcí pozván na jeden nápoj dle vlastního výběru.

1. Na které hoře ležel klášter sv. Basila, do něhož vstoupil Metoděj?

- a) Ararat
- b) Olymp
- c) Athos

2. Jakou přezdívku si vysloužil v mládí Konstantin?

- a) Učitel
- b) Intelektuál
- c) Filosof

3. Jakou smrtí zahynul papež Kliment, jehož ostatky donesli Konstantin a Metoděj do Říma?

- a) byl sťat
- b) byl proboden kopím
- c) byl utopen s kotvou na krku

4. Na jakém základě byla sestavena Konstantinova abeceda pro účely sepsání bohoslužebných knih ve slovanském jazyce?

- a) řečtiny
- b) jazyka, jímž se hovořilo v okolí Soluně
- c) cyrilice

5. Jaké nejvyšší církevní hodnosti dosáhl Metoděj?

- a) arcibiskup
- b) biskup
- c) misijní biskup

6. Jaké atributy označují Cyrila?

- a) mnišský hábit s knihou
- b) biskupská berla a mitra
- c) kropenka

SPLAV! 6

dokončení ze strany čtyři

Pár minut jsme klacky prohrabávali pyramidky lidských kostí a otec se pokoušel sestavit z nich alespoň jednu víceméně kompletní kostru, aby mne trochu zasvětil do tajů anatomie, jenže při hledání neporušené panvy se najednou rozpomněl, že mne původně mnil naučit, jak se hraje fotbal. Při dosud stojící hřbitovní zdi, na rovné ploše porostlé šedou trávou, vyznačil zabodnutými holenními kostmi branky.

Přijal jsem otcovu tezi, že lebka - zvláště u začátečníka, jakým jsem bezesporu byl já - téměř dokonale nahradí kopací míč, protože se mu podobá nejen tvarově, nýbrž i tím, že je uvnitř dutá a tedy lehčí, než jakýkoli jiný kulatý předmět, který bychom mohli v ruinách města objevit. Souhlasil jsem též s jeho postřehem, že ušetříme čas, poněvadž lebku není nutno nafukovat. Bránil jsem se ovšem příkazu, abych mu nějakou donesl, neboť jsem se jich štilil dotýkat, takže to otec musel učinit jako první. Přehazoval lebku z jedné ruky do druhé, vyčítal mi, že jsem strašpytel, vědecky m tónem líčil nemožnost výskytu nějaké infekční choroby po tolika letech a nakonec si lebku přiložil těsně k obličejí a zašklebil se do jejich prázdných očních důlků a bezzubých úst, jimž chyběla dolní čelist. To mne zviklalo, vzal jsem lebku z jeho rukou a položil ji na trávník.

Již po pár minutách výuky se ukázalo, že lebka se sice skvěle kutali, ale dlouhodobý pobyt v hlině rozklížil její švy natolik, že po několika kopnutích praská a posléze se rozpadá na kousky. Musel jsem tedy donést novou, o níž otec usoudil, že je pevnější a měla by víc vydržet, neboť v jejím patře vězely téměř všechny zuby, avšak i ona posloužila jen na chvíli, stejně jako další, kterou otec prokopl, když mi vysvětloval, jak správně přihrávat. Přestali jsme tudíž hledat zachovalejší lebky a smířili se s jejich omezenou životností. Improvizované hřiště se pomalu pokrývalo úlomky lebečních kusek a uvolněnými zuby.

Pravidla hry jsem pochopil celkem rychle, ale zaboha se mi nedařilo pochopit, co obnaší pojem gól. „Gól - prostě branka, co je na tom tak složitého?“ Předemnou se však vynořovaly další a další možnosti, i když mi otec názorně předváděl, jak gól vypadá v praxi. „Chápeš to?“ Odvětil jsem, že ano, ale neodpusťil jsem si otázku, zda gól je stav, kdy míč vletí do brány, nebo kdy ji naopak mine. Když jsem se zapletl do problematiky gólu do vlastní branky, rozlítl se otec natolik, že kopl vztekle vši silou do lebky, která zasvištěla vzduchem, narazila prudce do zdi, zaduněla, odrazila se stejnou rychlostí a dopadla nám neporušená zpátky k nohám. Otec ji začal zblízka zkoumat a ohmatávat, avšak nenašel žádnou prasklinu, žádný škrábanec či vryp. Pokoušel se vytrhnout některý ze zubů, ale ať páčil, jak chtěl, nepohnul ani s jedním. Pokyval uznale hlavou a začal uvažovat, komu ta prvotřídní hlava mohla kdysi patřit. Nejen svou nerozbitností, ale i tvarem a sytější barvou se lišila od zpuchřelých lebek pohazených po hřbitově. Nešlo o člověka odtud, to bylo zcela zřejmé. „Snad Rus, ti mají tvrdé palice,“ napadlo otce, ale než se dopracoval k nějaké pevnější hypotéze o tom, jak se sem cizinec asi dostal, vynořil se zdánlivě odnikud mužik v monterkách a zeptal se nás, co děláme v zakázané zóně u okraje dolu. Otec mu vysvětlil, že mne učí hrát fotbal, krátce vložil náš způsob hry a potíže s rozpadajícími se lebkami, které jsme museli neustále nahrazovat, dokud jsme nenašli tu poslední. Po vyličení jejich kvalit vyzval hlídače, aby si do ní také kopl. Ten se chvíli zdráhal, ale pak v něm zvítězil sportovní duch, rozběhl se, kopl do lebky, ta se odlepila od země, přelétla zedí, nabrala neuvěřitelnou výšku, překonala sráz povrchového dolu a zmizela v zamlženém kráteru.

„Gól!“ vykřikl jsem.

ERRATA

Omlouváme se všem češtinářským jazykolitům, kteří měli tu smůlu, že se jim dostalo do ruky první číslo našeho časopisu. Původně jsme vše chtěli svést na tiskářského šotka, ale jelikož alkoholismus naši hlavní korektorky již překročil všechny snesitelné meze, hodláme se jí tímto pomstít a veřejně přiznat naši chybu. Ano, opravdu se nám (kromě jiného) povedlo otisknout titulky článku „Iľja Humik: Dětství ve Slezku“.